

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 16.06.2025 § 205

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 16.06.2025

§ 205

Lahden kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

2194/03.00.00.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

työllisyysjohtaja Taisto Tuominen p. 044 482 6976

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginhallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa perusteluosassa esitetyn lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi.

Samalla kaupunginhallitus tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi yleistukilaki. Yleistuki olisi uusi työttömän työnhakijan perustoimeentuloa turvaava etuus. Yleistuki olisi tarveharkintainen.

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskeva sääntely työttömyysturvalaissa ehdotetaan kumottavaksi. Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia

ehdotetaan muutettavaksi yleistukilaista ja peruspäivärahaa koskevista muutoksista johtuen.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työvoimaviranomaisen järjestämien työnhakukeskustelujen sisältöä ja järjestämistapaa muutettaisiin työttömyyden pitkittyessä. Lisäksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin tehtäisiin yleistukilain säätämisestä ja työttömyysturvalain muuttamisesta johtuvat muutokset.

Esityksessä ehdotetaan, että yleistuen toimeenpanosta vastaisi Kansaneläkelaitos. Yleistuen myöntäisi ja maksaisi Kansaneläkelaitos. Työvoimaviranomainen tai KEHA-keskus antaisi Kansaneläkelaitokselle työvoimapoliittisen lausunnon yleistuen maksamisen työvoimapoliittisista edellytyksistä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräitä muita lakeja työttömyysturvalain muuttamisesta ja ehdotetusta yleistukilaista johtuvien muutosten vuoksi. Nämä muutokset olisivat pääosin teknisiä.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2025. Muutosten ehdotetaan tulevan voimaan 1.2.2026.

Lahden kaupungin lausunto

Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Yleistukea koskeva lakiehdotus esittää, että yleistuki korvaisi työmarkkinatuen ja peruspäivärahan. Lähtökohtaisesti tukijärjestelmän yksinkertaistaminen ja tukien hakemisen sujuvoittaminen on kannatettavaa.

Yleistukilain ehdotuksessa muutetaan monelta osin tuen saamisen edellytyksiä. Yleistukea maksettaisiin työttömille samaan tapaan kuin työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa aiemmin, mutta tarveharkinnan laajentaminen koskemaan myös työnhakijoita, jotka nykyisen lainsäädännön mukaisesti saavat peruspäivärahaa, jättäisi entistä suuremman osan työttömistä ilman työttömyysetuutta.

Esityksen vaikutukset*Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin*

Esitetyt yleistuen tiukemmat ehdot mahdollistavat riskin siitä, että vaikeimmassa asemassa olevat työnhakija-asiakkaat jäävät työllisyyspalveluiden ulkopuolelle menetettyään mahdollisuuden työttömyysetuuteen.

Yleistukea koskevan lakiesityksen vaikutusten arvioidaan olevan ennakoimattomia erityisesti yhdessä muiden toimeentuloon liittyvien lakimuutosten kanssa. Esitetyn lakimuutoksen vaikutukset työllisyyteen arvioidaan jäävän erittäin vähäisiksi.

Nykyiset sanktiot toimivat jo hyvin toistuvien laiminlyöntien osalta, mutta tiukennukset aiheuttaisivat osittain kohtuuttomia vaikutuksia henkilöasiakkaiden tilanteeseen ja toiveena lain valmistelulle on, että työvoimaviranomainen voisi käyttää syyperusteista harkintavaltaa.

Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin

Kustannusvaikutukset/taloudelliset vaikutukset ovat kuntien kannalta epäselvät ja vaatisivat parempaa analyysiä. Nykytilasta poiketen yleistuen saajan aktivointijaksoon sisältyvät työnhakukeskustelut tulisi esityksen mukaan järjestää aina lähtökohtaisesti kasvokkaisina tapaamisina. Lisäksi nykyisin peruspäivärahaa saaneiden osalta muutos voi lisätä aktivointiehdon täyttävien asiakkaiden määrää ja näin lisätä kolmikantaisten aktivointisuunnitelmien määrää, jo nykyisellään aktivointisuunnitelmien tekoa hankaloittaa hyvinvointialueiden aktivointisuunnitelmien tekoon osoittamien resurssien vähäisyys. Järjestelyt siis tosiasiallisesti lisäävät työvoimaviranomaisen työmäärää ja asiakaspalvelun tilatarvetta sekä edellyttävät toteutuakseen lisäresursseja niin työvoimaviranomaisilla kuin hyvinvointialueilla.

Lisäksi suunnitellut muutokset työttömyysturvalaissa säädettyihin työttömyysturvaseurauksiin eli asetettaviin korvauksettomiin määräaikoihin ja

työssäolovelvoitteisiin lisäävät toimeenpanon hallinnollista työmäärää merkittävästi ja aiheuttavat lisäresurssin tarvetta.

Lakiehdotukset

Yleistukilaki

Lausuttavaa yleistuen määräytymisperusteista (3 ja 4 luvut)

Ehdotuksen mukaan täysimääräisen yleistuen kuukautta kohden lasketusta määrästä vähennetään 50 prosenttia siitä 16 §:n mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää 311 euroa kuukaudessa. Tätä suojaosaa pidämme kannatettavana, vaikka esitys onkin epäselvä tältä osin.

Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)

Ennen lain voimaantuloa olisi kuntien saatava tarkempi selvitys sen talousvaikutuksista työttömyysturvan maksuosuuksiin.

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista

Lahden kaupunki on ilmaissut kiinnostuksensa valmisteilla olevaan norminpurkupilottiin, jonka tavoitteet painottuvat työnhakija-asiakkaiden palveluprosessiin. Norminpurkupilottiesitykseen ei sisälly työttömyysetuuksiin liittyviä esityksiä. Esitetyn lakimuutoksen toteutuessa etuuslaji ohjaisi mekaanisesti palvelujen järjestämistä asiakkaan todellisen palvelutarpeen sijaan. Tehokkaampaa työllisyyspalvelua pystyttäisiin järjestämään lisäämällä harkintavaltaa työvoimaviranomaisen toiminnassa.

Yleistuen valmistelussa tulisi kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että työttömyysetuuksien piirissä on paljon henkilöitä, jotka ovat siirtyneet sairaspäivärahaoikeuden enimmäisajan täyttymisen vuoksi työttömyysetuuden

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 16.06.2025 § 205

piiriin. Nämä henkilöt eivät tosiasiaassa ole työkykyisiä, vaikka ovat joutuneet ilmoittautumaan työttömiksi työnhakijaksi saadakseen etuutta. Nämä henkilöt tulisi siirtää työttömyysetuuksien piiristä toimeentulotuen piiriin.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote työllisyysjohtaja, lausunto toimitetaan Sosiaali- ja terveysministeriöön 19.6.2025 mennessä lausuntopalvelun (www.lausuntopalvelu.fi) kautta.